

SZÉKELY HIRLAP

POLITIKAI S VEGYESTARTALMU KÖZLÖNY.

KIADÓ-HIVATAL:

Az ev. ref. főiskola nyomdájában.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

NAGY-KÖZ ELEJE.

Hirdetési ár: Három hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr. és minden beigtatásért külön 30 kr. o. é. bélyegdíj. — Három hasábos nyilttéri sorért 20 kr. o. é.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal.

Pesten, Zeisler M. hirdetést közvetítő intézete, Királyutca 60-ik sz., és J. Haasenstein és Vogler Bécsben (Wollzeile 9-dik sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton, reggel, NAGY FÉLÍVEN.

ELŐFIZETÉSI ÁR

Negyedévre 1 frt 30 kr. Félévre 2 „ 50 „

A megyékről.

IV.

(á. Sz.) A kérdést, mely a megyék jelen és mult állásának viszonyában rejlik, még egy más oldalról is szemügyre kell vennünk, hogy annál fölfoghatóbb világításban álljon a mindenestre megoldásra kerülő tárgy: a megyék rendezése.

Érintők fentebb, hogy az országgyűlés, úgy, a miként az nagy átalakulásunk előtt állott és megalakult: nem az ország, hanem a rendek képviselte vala, a rendek, kik szűkebb csoportokra oszolva, a megyéket alkoták. E megyék, mint a kiváltságosok törvényhatóságai (e név maga sokat mond!) delegatusokat választottak, azokat szoros utasításokkal látták el, melyeket ha az illetők mellőztek volna: megintettek vagy éppen visszahívtak, s így az országgyűlés korántsem nevezetethetett parlamentnek, hanem a megyék szűk hatáskörrel ellátott delegatiojának. A törvényhozás jogával tehát magok a megyék valának tulajdonképen felruházva.

E tényállásból aztán önkényt származott a megyék olyszerű hatásköre, a milyennel azok egész 48-ig részint fel voltak ruházva, részint maguk felruházták magukat. Rajtuk, és egyedül rajtuk fordulván meg az országnak mind — majdnem semmire reducált — kül-, mind — nagyon is sokban illusoriussá tett — belkormányzati ügyei: más czélszerű tényező hiányában, maguknak kellett, a mi keveset lehetett, megtenniük.

Szegény az ekklezsia: a pap harangoz.

Kellő állami apparatus hiányában: minden teendő a megyék vállára hárult.

Ők vitatták meg a napirendre kerülendő törvényjavaslatokat, s e szerint látták el utasításaikkal követiket; ők ellenőrizték ezek eljárását, s a meghozott, de rendesen meg is szegett törvények olyan, a milyen ellenőrzői is ők valának a felelősséggel nem tartozó kormányval szemben.

Széles, a lehető legszélesebb hatáskörre vala tehát szükségük, hogy valamelyes eredményt mutathassanak föl, bár az eredmény, úgy szólva, minden következő megye, delegatio (= országgyűlés) alkalmával alig többre, mint a multa lön visszavive, — legalább ezt bizonyítja a mindig és mindig megújuló gravamenek.

A dolog tehát így állt: a megyék, mint rendi törvényhatóságok, hivatva voltak saját delegatiojuk: az országgyűlés,

és a kormány (lehetőleg) ellenőrzésére, s míg a három tényező (megye, országgyűlés, kormány) nem változott: a viszony, mely közöttük létezett, sem változott, sőt mindinkább kellett, hogy intensívisásban nyerjen,

Csak hogy e viszony most már meg van változtatva!

Az országgyűlés nem az, a mi volt.

A kormány nem az, a mi volt.

S csak a megye maradjon az, a mi volt?

Az országgyűlés nem az, mert a megyéknek — mint ilyeneknek — a szó szoros értelmében, semmi befolyásuk reá, ha csak nem nevezzük befolyásnak azon törvényszegő eljárást, melyet Pestmegye követett, midőn központi bizottmányának olyan utasítást adott a választók összeírására nézve, melylyel a 48-iki törvényt egészen kiforgatta eredeti czélzataiból.

Az országgyűlés nem a (még mindig rendi) megye, hanem a nép kifolyása.

És a kormány sem az, a mi volt, mert nem a Felség önkényéből, hanem a népképviselőt többségéből veszi származását, s mint ilyen, nem a megyének, mely megalakulásához semmi befolyással nincs, hanem a népképviselőnek tartozik felelősséggel, mint tartozott hajdan a Felségnek, melytől akkor származását vette. S csakugyan, a nép által 3 évenként választott új képviselőt mindig számon kérheti a kormány sáfarkozását.

A két tényező törvényszerű — és tegyük hozzá: áldásthozó — megváltoztatása után nyilvánvaló, hogy a harmadik is gyökeres átváltoztatáson kell hogy átmenjen.

Nem szólhat az országgyűlés intézkedéseibe, mert az nem függ tőle, hanem a nép összeségétől.

Nem szólhat a kormány intézkedéseibe, mert az nem tőle, hanem az esztendőnként összeülő országgyűléstől függ, — s így

a megye, az eddigittől egészen elütő összealkotási alapra kell, hogy fektetessék első instantiában, s azután így új alapokra építetvén: egészen más hatáskörrel, és pedig a népképviselőt és parlamenti kormány alá helyezett hatáskörrel kell hogy felruháztassék.

Egyelőre csak e resultatumot kívántuk igénytelen czikkeink által és folytán kivonni. Tisztába hozni magát a kérdést, melynek megoldása, a legmagasb trónbeszéd szerint, a jelenleg együttülő országgyűlésre vár.

Később a megoldási módzatokra is visszatérünk.

Az erdélyi törvényes kir. tábla

május hó 31-ik napján tartá utolsó — nyilvános, összes — ülését. A volt táblai személyzet majdnem teljes számban gyűlt föl egész ünnepélyességgel a nagy tanácsterembe, mely e testületet, mint ilyet, utolszor fogadá falai között.

Új alkotmányos életünk minden irányban való áldásos átalakulása a majdnem legfontosabb téren: az igazságszolgáltatás terén is megtermé a maga gyümölcsét.

Az igazságügy megkezdett reformláncolatának első szemét a bíróságok újjalakítása képezé, s a multtal szakítani — hogy az új æra kezdetét vehesse — ez vala feladata a fentjelölt nyilvános ülésnek.

Az ülést, az erdélyi t. királyi tábla elnöke, b. Apor Károly, következő magvas beszéddel nyitotta meg:

Méltóságos erdélyi Törvényes királyi Tábla!

Az 1868-ik évi LIV. törvényezikk egy új polgári törvénykezési rendtartást hívott életbe s ennek alapján az egész magyar királyság területén Királyhágón innen és túl a felebbviteli bíróságok új alkotmányos szervezet szerint kezdendik meg működésüket, s miután a többi felebbviteli bíróságok között a Méltóságos erdélyi királyi táblánál is eddigi működésének beszüntetése a mai napon történik, ebbeli hivatalos kötelemem teljesítendő, mint ezen érdekes bírói testület elnökének van szerencsém zártanácskozásának vezetésével megtisztelve lenni.

Mindentől a mihez kegyeletes emlékek vagy csak pusztá megszokás csatolnak, nem tudunk egykedvűen megválni, ezt tudjuk és érezzük mi is ezen ünnepélyes pillanatban, s épen azért hajlandók vagyunk elfeledni, hogy első sorban mi voltunk azok, kiket a közelmult küzdelmes tusái urunk királyunk által reánk ruházott bírói hatalom gyakorlásában oly nemű és nehéz kísérletekkel ostromoltak, és nyíltan mondhatjuk ki, hogy lelkünk szepőlten hazafi ösztönének hódolva, mindig sovár epedéssel néztünk az alkotmányos törvényhozás azon főfontosságú mivételének elébe, midőn a nemzet feladatunk nehézségeit, szembe Isten és ember előtt elvállalt felelősségünk súlyával, rendezett jogviszonyok életbeléptetése által megkönnyítendő, és mentesítendő azon sok esetben kimélytelen s egész önmegtadgasunkat igénybe vevő gáncsoktól, melyek egy önhibánkon kívül, fájdalom, általánossá vált kínos állapotnak zsibbasztó hatását az igazságszolgáltatás, ha nem is épen mindenben hivatott, de mindenestre lelkiismeretes és jóakaratu közegeinek tulajdonítani hajlandó volt, s épen azért, uraim, midőn egy ős és a nemzet kegyeletében gyökerezett jogi intézményt a történeti emlékek sorába igtatunk, ősünk előrelátó bölcsességét hálával elősmérve azon reménnyel és

Mai számunkhoz negyediv melléklet van csatolva.

ohajtással válnak meg, vajha jelenben és jövőben az életbelépendő változtatások a rendezett viszonyok áldásai után epedő nemzetnek kívánalmait kielégíteni képesek legyenek.

Nines intézmény, mely az idők folyamánban fennállásának tartama alatt változva szürendő esélyek behatásaitól mentesítve maradt volna, az alkotásaiban fáradni nem tudó világszellem lángelmék teremtesében, vagy a nép bölcs vezéreinek megfontolt miveleiben s fájdalom! nem ritkán az önkény és földi hatalom egyeduralmi intézkedéseiben hat, alkot és gyarapít — és az emberi társadalom ezen tőle nem függő kényszerűség uralma alatt halad rendeltetése célja felé, midőn intézményei a korszellemhez mért átídomítatnak vagy megváltoztatnak az új viszonyok méltányos kívánalmainak tekintetbevételével. Ezt igazolja a Méltóságos erdélyi törvényes királyi tábla történelme is.

A Habsburg, később Lothringenivel egyesült felső uralkodóháznak kormányja alatt III. Károly király emelte érvényre mindig hű erdélyi alattvalóinak azon ohajtását, miszerint az igazság kiszolgáltatás állandosítása tekintetéből az erdélyi törvényes királyi tábla folytonossá alakításaként a törvénykezési eljárás több utasított rendeletek által szabályoztassék. Ezután dicső emlékü nagy királynénk Mária Terézia az országnak részint írott, részint pedig szokásos törvényeit tekintettel a kibocsátott rendeletekre rendszeres alakban táblai utasítás czime alatt 1777-ik évi augusztus 6-án közre adta és a törvénykezési menetét kihatólag minden magyar megyei és széki, valamint városi bíróságokra, szabályozta, ennek alapján történvén az erdélyi nagyfejedelemség némely esetekben első, de általánosan a hatósága alá tartozó részekre felebbviteli bíróságának, mint erdélyi törvényes királyi táblának rendszeres beállítását, törvényt tevő tagjai pedig részint országgyűlési választás, részint saját köbli szótartolás és országgyűlési kijelölés alapján az uralkodó felség által nevezettek ki. De csak hamar József császár uralkodása alatt ezen jogi intézmény is az egész birodalomra nézve kiterjesztett öszpontosítás keretében mereven, örökös institutióknak teljes mellőzésével, beillesztve tett. Azonban a nagy császár ki az emberi és társadalmi fejlődés lassu menetű egymásutánját, a nemzeti közérzet hangosan nyilatkozó ellenszenvével dacolva, nagy és nemes szíve ösztöneinek s lángelméjének magas röptű tervei szerint kora és a jövődőség boldogítására előlegezni akarta, küzdelmes uralkodását azzal fejezte be, hogy önmaga miveleteit megsemmisítette, és ennek folytán a nemzetnek, mely jobbra érdemes erejét az ellenállás és önvédelem zsihasztó tusájában emésztette fel, legdrágább kincse — alkotmánya vissza állított. Ezen általános restitutio in integrum a Méltóságos erdélyi törvényes királyi táblát is teljesen előbbi szerkezetébe helyezte vissza s az ország és lakói által mindig tiszteletben tartott működését, részint pedig, mint a nagyfejedelemség törvényhozásánál egyik a hazai törvények által beállított tényezője 1848-ig akadálytalanul folytatta.

Korszakot képez 1848 hazánk és nemzetünk történelmében. Uralkodó és nemzet vetekező hozták, amaz örökös hatalmát, az előjogait, kiváltságait és vagyonát a szabadságnak, egyenlőségnek és testvériségnek áldozatul; fényes nagy elmék, kikről nem tudhatni, hogy bölcseségek volt nagyobb vagy honszeretők, a nemzet akaratából annak vezéreivé és kormányzóivá lettek, és letévők alapját az új alkotás óriás művének, melynek nagygyá lett nemzeti létünk köszöni eredetét és fennállását. A bölcs alkotók kezei között az erdélyi törvényes királyi tábla is az új születésnek nézett elébe, de a közbejött események, melyeket vázolni nem lehet feladatunk, a megkezdett új építést romba, halomba döntötték; jogi és alkotmányos intézményeink megsemmisítettek s mi vala ezen szomorú emlékeztető időkben egyéb várható, minthogy ezen érdemes bírói testület is a mesterkélt szervezőseknek áldozatul esett. Azonban 12 évi szünetelés után felső urunk királyunk népei iránt viseltető kifoghatatlan szeretetének többek között azzal is jelét adta, hogy hatalmának teljességét az alkotmány visszaállításában tündököltette. A nemzet küzdelmét az uralkodó félreismerhetlen jóakarata sikerrel koronázta s az erdélyi törvényes királyi tábla az alkotmány visszaállításával,

1861-ik évi augusztus 21-én ősi hatáskörébe legkegyelmesebben visszahelyeztetett.

Ezen időtől kezdve 1863-ik évi június napjáig a táblai utasítás szabályai szerint, sok képen változott társadalmi és jogi viszonyainak szükségessé vált megfigyelésével, mint a nép minden osztályából az ország tanácsának kijelölése mellett felső urunk által kinevezett és a régi szokás szerint bírtatott bírói teljesítő bírói tisztünket. 1863-ban a telyhatalom által diktált alkotmányos forma szerint a méltóságos erdélyi törvényes királyi tábla átalakítást szenvedett, a rövid uralmi alkotmányos köpenyben rejtődzött abszolutizmus önkényesen a törvényes helyett egy új bírói szerkezetet hozott életbe, melyben a törvényhozás — hála az égnek! — már bekövetkezett intézkedése folytán e perzig bíraskodni feladatunk volt.

A közbejött megszakadások s rövid tartamú szünetelések ezen érdemes bírói testület történelmében mindig sajátságos, az illető korszak viszonyaiból eredő jellegzettséget mutatnak fel. József császár csakhamar bekövetkezett halála után vissza állított erdélyi törvényes királyi tábla nagy részben azon tagokból alakított, kik az általa beállított s később meg is szüntetett feltörvényeseknek voltak bírái, és visszaállított működésükben az ország népének osztatlan istápolásában minden gáncstól ment becsülésében részesültek, mert az alkotmány visszaállítása feletti öröm országsszerű kicsinyes egyéni érdekeket s az idő folyamán magokba elenyésző agályokat felszínre vergődni nem engedett, azon nemes közszellem lóvén irányadó, hogy az akkori jelen vívmányaival szembe a közelmúlt, mint az élő nemzedéknek fel nem tudható kényszerű esélyek láncolata tekintetű.

Nekünk méltóságos törvényes királyi tábla ellenben 1861-ben megkezdett működésünket a multból megelőzőinkől átszármazott bizodalatlanság már kezdetben nehezítette, küzdelmünk kellett egyesek gáncsaival és a saját megtámadásaival eleget kelle tennünk időközben hatályba lépett anyagi és alaki működésünk zsinorméntókul szabott törvényeknek, érvényre törekvő különböző nemzetiségi érdekek az igazságszolgáltatás terén is megkisérték mulékony eredményű küzdelmeiket, a kormányzat és testületünk többségének elvei nem egyszer szembe szökö ellentétben állottak, míg azok, kiknek élete és vagyona felett itélni hivatva voltunk oly igen hajlandók voltak a testületnek, mint egyeseknek eljárásait félreértetni — szemben ez akadályokkal, azonban fokozott tevékenységgel, önfeláldozó szorgalommal teljesíték Méltóságok köteleseiket, és a méltatlan gáncsok és megtámadásokért saját bírójoknak, lelkiismeretüknek igazságos ítélete kárpótolja, de kárpótolja nemzeti felelős kormányunknak és felső urunknak azon kitüntető kegyessége, miszerint ezen érdemes testület tagjainak nagy többségét bírói székekben meghagyta. Nem sokára Méltóságok, mint a m.-vásár-helyi magyar királyi ítélő táblának alkotmányosan kinevezett bírái kezdenek meg és folytatják Isten segédelmével további fontos működésüket.

Fogadják egyen-egyen teljes elismerésemnek és szíves köszönetemnek öszinte nyilvánítását azon további biztositásom mellett, hogy igénytelen személynem iránt tanúsított jóindulatok bizonyítékait legkedvesebb emlékeim közé sorolom és ezekből bizalmat meritek új pályám nehézségeivel megküzdni.

Midőn azért, mint a méltóságos erdélyi törvényes királyi tábla elnöke annak, minden további működését beszüntetem, nem tehetem, hogy minyájunk azon egyhangú ohajtását és szívünk azon igaz kívánságának kifejezésével ne hagyjam el a termet:

Éljen Felső urunk Apostoli Királyunk!

Éljen szeretett drága magyar Hazánk!

Éljen és az idők végéig gyarapodva álljon legdrágább kincsünk: alkotmányunk!!!

A táblai személyzet és hallgatóság által harsányan megéljenzett beszéd után k. t. bíró, Kabós László, szólalt föl eképen:

Méltóságos Elnök Ur!

A közéletben két korszakot szoktak leginkább megkülönböztetni és azokat némi ünnepélyességgel megülni; e korszakok neve kezdett

és vég. Sokat jelentő két szó, magukban foglalják a mindent: a lételt és enyészetet.

Az 1861-ben visszaállított, 1864-ben újra szervezett, erdélyi törvényes királyi táblának a mai nappal vége van, az erdélyi részekben őseink által felállított intézménynek, a főkörmányszék után második, már csak megkorhadó falakkal fennállott, sok századok viharával dacolt, bástyája is le van szedve, — le van szedve, mert az újabb intézmények követelményeinek, a pontos és gyors igazságszolgáltatásnak, tulajdonképeni hivatásának már nem tudott megfelelni. Ezen meg nem felelhetés azonban nem az akarat hiányán tört meg; mindent megtettünk ugyanis, a mi erőktől kitelt, mert erre a kötelesség érzete buzdított: megtettünk, mert ez a közös érdekben történt, és mert tudtuk, hogy a férfiak csak az ad diszt, a mit arczája verejtékében, becsülettel keresett; az alaptalan vádak a rágalmaknak elébe, érzetünk nyugodtságát állítjuk, a lelki nyugodalmat, mely pamlag a világ roppant küzdelme fölött, hol a megsebhedt szív vércsöppjei nem látszanak.

Hogy elhivatásunknak meg nem felelhetünk, annak oka a szerkezet hiányosságában volt; a bíróban ugyanis, hogy az igazságszolgáltatás pontos lehessen, három kellék kívántatik meg: alapos jogtudomány, részrehajlatlan jogérzet és függetlenség.

Az alapos jogtudományhoz pedig nem elég az abstract, elvont, ha mindjárt a legnagyobb jogtudomány is, hanem az alaposághoz szükséges, hogy a bíró a közműveltségben haladjon, az életnek változó viszonyait, kifejlődését figyelemmel kísérje, hogy az élet minden viszonyait, mikből kölcsönös jogok és kötelezettségek származhatnak, ismerje, mert Justitia est divinarum atque humanarum rerum notitia. justitiae, atque iniustitiae scientia. Ilyenmő alapos ismeret, az előbbi szerkezet mellett, különösen a felsőbb bíróságok, a teendő halmaza miatt még oly ügyeknek ellátásával is megterhelve, a melyekre jogismeret még nem is igényeltetik, a legjobb akarat mellett sem szerezhetett, a bírói felelősség és ebből folyó függetlenség szervezve nem volt, ezek nélkül pedig részrehajlatlan jogérzet nem igen fejlődhetik.

Az igazságszolgáltatásnak második főmegkivántatósága a gyorsaság; ez leginkább a bíróságok számától, egymáshoz viszonyított, alárendeltségétől függ. Az újabb szervezet szerint, e tekintetben is megnyugtató intézkedések történtek, úgy, hogy bizton lehet remélni, hogy az erdélyi kir. tábla helyébe lépendő, M.-Vásárhelyt öszpontosítandó tábla, elhivatásának már most pontosan megfelelhette: meg fogja szerezni azon tekintélyt, mely szükséges a végre, hogy a jogkereső felek megnyugtatra legyenek, miszerint ügyeikben itt törvényszerű, részrehajlatlan és a lehetőleg gyors igazság fog kiszolgáltatni.

Ily kinézetek mellett, miután méltóságod a régi királyi tábla működését berekesztette, mi, ezen királyi tábla tagjai, midőn méltóságodtól, mint volt vezérünkől búcsút vennénk és mint a leszedett bástya őrei, méltóságodnak, mint az újonnan felállított tábla elnökének, az örömezt kezeibe tesszük: fogadja méltóságod egyuttal szerencsekívánásunkat, a szép, a fontos, de azért nagy felelősséggel járó állomáshoz, a kötelességszerű és emberbaráti kötelek teljesítésének nyugodt érzete kísérje méltóságodat egész éltén keresztül.

Mire az elnök e szavakkal:

„Én ezennel az erdélyi törvényes kir. táblát feloszlatom és annak minden további működését az 1868-ik évi LIV-ik törvényezikk értelmében végkép megszüntetnek nyilvánítom“, az ülést berekesztette.

A maros-vásárhelyi magyar királyi ítélő tábla

e hó elsején lépett ünnepélyesen életbe. Az ítélő tábla személyzetének nagy része, felesküdt elnökének vezetése alatt, a r. katolikusok nagy templomában hallgatta végig az ünnepélyes Veni sancte-t, honnan a különböző hivatali és erkölcsi, úgy szintén katonai testületek személyzete

Folytatás a mellékleten.

által kísérve: az imposans menet a tábla nagy termébe vonult föl.

A tanácskozási asztalt az elnök és kinevezett bírák egy része (az újon kinevezettek közül csak kettőt láttunk) ülte körül, a diszes és nagy számú hallgatóság pedig zsufolásig megtöltte a nagy termet.

Az elnök legelőbb is a bírák kinevezési okmányát olvastatá föl, mire az illetők fölesketése következett volna, azonban az eskü-minta még meg nem érkezvén, az elnök azonban egy napig sem hagyhatván második forum nélkül az ország e részét: megnyitá a miniszterirendelet értelmében a m.-vásárhelyi magyar királyi ítélő táblát következő beszéddel:

Tekintetes m.-vásárhelyi magyar Királyi Itélő Tábla!

Kiváló szerencsémnek tartom, mint a magyar királyság egyik újon beállított feltörvény-székének, a m.-vásárhelyi magyar királyi ítélő táblának legkegyelmesebben kinevezett elnöke, Önöket uraim, mint ezen testületnek tagjait, igaz hazafiúi örömmel üdvözölhetni, s miután az Urnak házában a mindenható szent színe előtt gyámolító segédelméért fontos és terhes pályánk folyamára örökn és tehetségeink csekélységének érzetében esedezünk, s új hivatásunk helyét ezennel elfoglaljuk, engedjék meg, hogy tanácskozásaink megkezdése előtt becses figyelmöket rövid perczekre igénybe vehessem.

„Erdélynek Magyarországgal egyesítése bevégett tény”, mondá Felséges urunk és királyunk a mult országgyűlés bezáró magas trónbeszédében és a nemzet e tényben, osztatlan lelkesedéssel örök hátlára lekötöztetett ünneplé hosszú időközön át táplált, sovár vágyainak örvendetes teljesülését, midőn a két évtizedig szünetelt törvényhozás teendőinek roppant halmazában, ezen országgrész kivételes helyzetét megszüntette.

A társadalmi életnek legnagyobb horderejű tényezője, a igazságkiszolgáltatás és annak egyöntetű menete az egységes kormányzatnak nélkülözhetlen attribútuma — a mai napon sz. István birodalmában annak minden polgáira kiható jogi intézményének a polgári törvénykezési rendtartásnak életbeléptetése a magyarországgal egyesült Erdélynek egységes kormányzatát inau gurálja.

Nem tagadhatni, hogy az említett jogi intézményben anyagi törvényeinknek egységet nélkülözzük, de már a törvénykezés egyöntetűsége jogi életünkben félreismerhetlen vívmány, mert hiszen az által kivált a Királyhágon tuli ország részben a különböző hatáskörű és folyamodású bíróságok egymástól eltérő szervezésekkel megszűnnek, és a bírónak peres ügyekbeni illetékesége ugyanazon és mindenkit kötelező törvény által szabályozva és megállitva van: a felebbviteli bíróságok szigoruan körvonalozott hatáskörök különböző perügyeknek zavaró befolyásu kiváltását, melyet a perlekedő felek személyisége vagy a pernek tárgya, a régebbi törvényes eljárás szerint — idézett elő, teljesen megszünteti, ezután teendője kizárolag a jogorvoslat, s midőn a másod bíró a peres felek való vagy csak vélt sérelmei felett ítél, az eljáró bíró tévedéseit helyre igazítja, mulasztásaiért kérdőre vonja, a mily szép és fontos, ép annyira terhes és felelősséggel járó bírói tisztet gyakorland a jövőben. Egy és ugyanazon bíróság a főméltóságu királyi curia, mint legfőbb ítélőszék fog mindennemű perügyekben végérvényesen ítélni és végre az alaki törvényeken ejtett sérelmeket, a pernek lényegétől elküionitve, a jogmenedék ismétlésének kizárásával, egy és ugyanazon bíróság: a főméltóságu magyar királyi curia semmitőszéke fogja orvosolni.

Nem lehet tehát kétségbe vonni, miszerint az igazságkiszolgáltatás annyira egymenetűvé válik az életbeléptett jogi intézmény által, mint az a magyar királyság területén soha nem volt.

Mindezen vívmányok mellett azonban a teljes egyesülésnek alapját és egyszesmind betetőzését képezendi az anyagi törvények egysége, — de sem társadalmi, sem jogi szempontból az egységes kormányzat nélkülözhetlen kelléket az nem képezheti. — Mindjárt 1000 éve ugyanis, hogy fenn áll a magyar birodalom, boldogság-

ban, meglegedésben éltek népei, és minden időben az ország különböző területein, különböző magányjog volt érvényben, — jász, kun, székely, szász, magyar örökösödési, szerződési és birtoklási viszonyait különböző érdekek és sajátos nemzeti jellegéből eredő szokások befolyása alatt rendezte és állapította meg, a nélkül, hogy ezáltal az alkotmány lényegébe legkissebb csorbát is ejtett volna, sőt az alkotmányos szabadsággal egybe fért, hogy egyes testületi belügyeiket külön törvények szerint rendezték, mindenestre egybehangzásban az ország alaptörvényeivel, melyeknek tiszteletben tartása képezte minden időben és képezendi jövőben is az alkotmánynak fennállását.

Ha tehát a mindenben egységes anyagi törvények utáni sovár vágyak bonyolult magányjogi viszonyaink és ebből folyólag a törvényhozás elibe tuduló akadályok higgadt méltánylását nem mindenütt és mindenkinél teszik lehetővé, találják meg hazafiúi aggályaikra a történelemben megnyugvásokat, és ne feledjék mérlegezni a létező viszonyokat, mert a hűbéri rendszernek egyes maradványai az törvényhozás által ezután lesznek elintézendők, mert ezután kellend a magyar birodalom tágas területén annak földjét egyformán szabaddá tenni, — mert erőszakos megrázkodtatások a jogi életben rőktönözve eszközölt változtatásokat nyomban követik és ezáltal bármily életrevaló institutionak fennállhatását lehetlenné teszik, — mert különben is böles megfontolás nélkül egy rőktönzött codificatio által tetemesen szenvednénk. Egetőbb szükségének mutatkozott az eljáró bíróságnak ezen jogi intézmény alapján eszközlendő újjászervezése és az igazságszolgáltatás pontos és szabatos menetének garantiait abban keresni, hogy alant, közből és fent képzett és kellően minősített, állásaira nézve biztosított s annak elkötelezett egyének gyakorolják a bírói hatalmat függetlenül az illetők minden hiháján kívül létező presiotól menten — reméllem is, hogy nemzeti kormányunk ebbeli intentióit legrövidebb idő alatt rendes törvényhozási uton érvényre emelendi.

Nekünk elfoglalt új állomásunkkal azon nagy és irigylendő feladat jutott részünkbe, miszerint egy új jogi intézményt a nemzet életébe bevezessünk, annak irányelveit meghonosítsuk, határozmányait érvényre emelkedni segéljük, és azt gazdagnál és szegénynél egyaránt kedvelté tegyük.

Nagyságtok ismert hazafisága és ügybuzgalma bizonyára a hazafi tevékenységet üdvösen fokoza, midőn bírói tisztök gyakorlásában minden pártálláson felülemelkedve a közélet politikai tusáinak bármimű és színezetű befolyásától menten adandanak, minden tartozkodás nélkül, döntő véleményeiknek kifejezést. Törekvésünknek fő tárgya leend mindig a törvényes igaznak keresése és e tekintetben böles belátásuknak nemzetiségi és vallási érdekek útját soha nem állandják.

Szemük előtt tartandják mindig alkotmányunknak egyik nevezetes alapját, az egyenlőséget, s ezt mind inkább érvényre juttatni az által is segélndik, hogy az igazat kereső perlekedők osztálya vagy rendi állapota megfigyelésöknek még tárgya sem leend soha.

Óvakodni fognak a bíró által elkövethető vétések legfőbbikétől, az önkénytől, és mindenkor és mindenben a törvényekhez szigoruan ragaszkodni fognak, semmi tekintet bármily ártatlan vagy kényes viszonyok lépjenek fel kísértőleg, a törvény lelkiismeretes megtartásától eltántorodni képesek nem lévén.

Mindig a perlekedő felek iratásaiból meritendik ítéletüket, minden magány értesülésnek vagy értesítésnek kizárásával.

Birandanak az erkölcsi bátorsággal a hatalmas vagy gazdag ellenében, gyengének vagy szegénynek beismert igazát minden utógondolat vagy félelem nélkül megítélni.

En ezen elveket valloim és ezek által megszabott kötelmeimnek mindenkor szigoru megtartására magamat szent hittel köteleztem. Nagyságtok is ezen értelemben teendik le esküjüket kezeimbe, ősmert hazafiságuk, jellemzilárdságuk, teljes szakösmeretük és szabatos alkotmányos érzelmeik megnyugtató biztosítékai megkezdett működésünk sikerének és a testületben annyira nélkülözhetetlen nemes és szívélyes egyetértésnek mely munkánkat mindig kedvessé és könnyűvé teendi és a nagyközönség kimaradhatlan

előismerését és becsülését számunkra biztositandja.

Biztosítja azonban munkásságunknak sikerét a törvény is, mely eljárásainkat meghatározza és szabályozza, mely törvény a kor meg sokasodott követelményeinek és az előre haladott jogi tudományak színvonalán állva a nyilvánosságot, minden alkotmányos intézvénynek nélkülözhetlen fenntartóját és éltetőjét, a bíró nemtőjéül terminkbe bevezette; — annyi kétely, mely peres ügyek eldőlésénél önkénytelenül a felek lelkébe magát befészkei — annyi gyanusítás és téves elővélelem, mely a jogmenedékek szokássá vált visszaélésnek könnyen igénybe vehető alapja volt: a nyilvánosság légkörében tápra és tenyésztetre nem fog találni, — a bíró egész eljárása mesterkélt titokszerűségét elvesziti és saját egyéni észlelet alapján szeresheti a peresfél esengve ohajtott tudomását ügyének állásáról és a reá következő bírói elhatározásról.

A perek felszerelésével megszűnik a bírónak kényes és kétértelmű szerepe, melynélfogva az eddigi érvénybe volt perrendtartás szerint perügyek letárgyalásánál mind két peresfelet képviselve a törvények megtartásának őre volt és végül saját terve, és fájdalom, sokszor kénye és hajlamai szerint vezetett perfolym felett ítél. — A nemzet életéből és kedvelt megszokásaiból származott dictaturai eljárás ismét életbe lett hiva, midőn minden bírói ténykedés és közbejvetel kizárásával készültek és bocsátatnak ítélet alá a perek: a bíró jövődöbe csak is ex actis et allegatis fog itélni s ez által az oly sokszor megtamadott bírói függetlenség és reputatio metve van.

A végrehajtások mentesítve vannak a társas bírói kezelésnek lassu és késelmet előidézö nyügeitől s ily képen bizton remélhetőleg az ítéletek eredménnyel örvendeztetik meg az ügynyertes feleket.

Minden intézkedést megtett a törvény, hogy a jogorvoslatokkall divatossá vált visszaéléseket megszüntesse és ez által megnyugtatta az igazukat kereső feleket, hogy ügyeik gyors lefolyásáról biztositva legyenek.

Mi, nagyságos uraim, ezen alkotmányos jogi intézményünket így fogjuk fel és arra törekvünk, hogy erről a népet, melyért és melynek az alkotva van, hasonló meggyőződésre vezessük, e végett azonban szabadjon bizton számolnunk az érdemes ügyvédi kar támogató közre működésére. Ezen fényes multu szak képzett és jeles tagjaira mindég büszke testület bizonyára hivatását teljes készséggel töltendi be és velünk együtt nemes törekvéseinek célját abban találja fel, miszerint a haladó korral lépést tartva jogi képzettségünkötől és szabatos igazság szolgáltatástól feltételezett nemzeti reputationkat hanyatlani ne engedje és az ország határain belől és kívül a magyar igazságszolgáltatásnak megérdemlett hirt és nevet szerezzen. Ezen biztos hitben és kedvező reményben az érdemes ügyvédikar irányában szives üdvözltemnek kijelentésével kedves köteletségemet teljesitem.

Felséges urunk királyunk s magas kormánya honboldogító nemes intentióiknak teljes sikerét méltán remélhetik az alkotmányos törvényhozás azon miveletétől, melyet mint az 1865—1868-iki országgyűlés által alkotott 54 törvényczikket ezennel ünnepélyesen életbeléptetünk, — mi minden erőnkkel teljes odaadással fogjuk munkánkat folytatni, — számítunk nemzetünk támogató közreműködésére és igénytelen személyünk közbejöheto vétlen tévedéseivel szemben a közönség jóakaratu elnézésére.

Mielőtt azonban mai napi ülésünket feloszlatnám, saját, nagyságtok és ezen minden rendű érdemes közönség igaz szívbeli ohajtásának adok kifejezést:

Éljen Felséges urunk apostoli királyunk, Felséges nejjével, szeretett honanyánkkal és Felséges családjával — !

Éljen és virágozzék az idők végéig imádott Hazánk és nemzetünk !

Éljen a parlamentáris magyar miniszterium, mely a nemzet akarataból azt kormányozza, vezérli !!

Az éljenek lezúgása után b. Apor Károly ő méltósága a maros-vásárhelyi m. kir. ítélő tábla jegyzőkönyvét megnyitottnak nyilvánitván s kijelentvén a bírói tes-

tületnek, hogy annak idejében beveendi tőle az esküt: az ülést berekeszté*).

Nyiltlevél a szerkesztőhöz.

Bár sem az írói sem az újságírói toll forgatása nem kenyerem — kezem inkább az eke szarvához szokott — nem tehetem, hogy saját pártom érdekében, föl ne szólaljak a „Magyar Polgár“ legközelebbi magatartása ellen. Hogy ezt épen a jobboldali „Székely Hirlapban“ teszem: oka az, hogy a „M. P.“ már egyszer visszaütött egy ilyzerű felszólamlásomat, ellenben Ön, t. szerkesztő ur, ismételve bebizonyította, hogy a „loyalis ellenfél“ nevét megérdemli. Remélem tehát, hogy igénytelen soraimnak egy kis helyet szorítandó lapja hasábjain.

A „Magyar Polgár“ legközelebbi számaiban oly állást foglal el az igazságügyi kinevezésekkel szemben, melyet egy önértékes ellenzéki sem helyeselhet, egy ellenzéki lapnál.

Alkotmányos ellenzék csak azt helytelenítheti a fennálló intézményekben, mit maga jobban volna képes keresztül vinni, és támadásait soha sem a kormány, mint ilyen, hanem annak elvei és pedig reactionarius elvei ellen intézi.

E két alap — megkiváncsoltóság mindketteje hiányzik az említett cikkekben. — Ez az egyik.

Önértékes ellenzék, továbbá, nem a kormány ellen, hanem a haza mellett száll síkra. Fejteget, vitat, tervel és javall s csak ha jó tanácsai számba nem vétettek: hibáztat, ostromoz.

E második oldalról sem látok az érintett ügyben, a „M. P.“ részéről, eleget téve.

És végre, s ez a legfőbb, önértékes ellenzék soha sem személyes bosszúból s személyek ellen, hanem az ügy tisztaságától áthatva tisztán és csak is elvek ellen küzd.

E harmadik oldalról aztán plane roszalnunk kell a „M. P.“ eljárását.

Egész sorozatát az egyéneknek rántja sárba, s megfetrengi maga is velők a piszkot, mocskot, melyet ő készített; gyanusít, vádol, — a nélkül, hogy adatokat szolgáltatna, melyek ha kezei közt vannak: tartozik velők a miniszternek, ha nincsenek: méltatlan rágalmozást követ el.

Lelki gyönyörűséget talál a mások meghurcolásában — és pedig minden, a közre hárulható; haszon nélkül, mi saját rosz-lelkűségéről tesz tanúságot.

Bírói függetlenséget követel, s utcai kofa ítélete alá von egy egész csoport bírót.

Egyik, úgy nevezett, pártfelünk: Sári László is, (kit n. b. nem nevezhetek elvhű pártfelünknek, mert kislelkűleg megszaladt saját győzelme elől, Kolozsvárra —) megsokalta e mocskolódást s rendreütött a szenvedélyességben megfélemedezett „M. Polgár“-t; de neki sem volt kárhóztató szava az eljárás, a modor ellen, csak egyetlen egyént fogott védelme alá. Pedig nem a személyt, hanem a párt becsületét kell vala óvnia, mely ilyes eljárások által csak veszthet, de nem nyerhet.

De mindez hagyján, s őszintén szólva, mindezekért aligha főszoaltam volna, a pártfegyelem szempontjából, (a választások előtt: semmiesetre sem —); hanem

*) Az esküvétel ma történik.

Szerk.

midőn Mikó Imre, (— nem a grof, nem is a miniszter, hanem egyszerűen Mikó Imre —) és Bethlen János ellen Pap Miklóst látom úgy beszélni, a miként közlebbi számában beszél; midőn látom, hogy a valódi hazafiúi érdem szép szobrai egy Pap Miklós — mint valami utca gyermek — sárral dobálja s szintugy a markába nevet, a mint a szenny nagyokat lepcsen rajtok: ezt szó nélkül, baloldali becsületemre, nem hagyhatom. Ám legyen ő nagy ember, a maga kalendárium szerkesztésében; ám legyen ő hatalmas nemzetgazdász a kolozsvári sétatéri tő haszonbérletében — hanem, székely szavamra mondom, így ne beszéljen azokról, a kiknek nem méltó, hogy saruk szíjját megoldja. Politikájukat ugyan — fájdalom! — nem helyeslehetem*); meg vagyok győződve, hogy vezérferfiaink többet volnának képesek kivinni**); de kövesse meg magát Pap Miklós uram s hazafiságukban kétségeskedni ugyan ne merjen!

Aztán, azt sem egészen következetesen teszi a „M. P.“ hogy ugyanazon számában, melyben a királyi biztostól várja, hogy a miniszteri kinevezésekből egy nevet kihuzzon: Schwarz auf weiss kimutatja, hogy a királyi biztos hatásköre igen nagy. Így nem győzzük le a jobboldalt!

Ime, t. szerkesztő ur, kimondám a mi szívenem fektűt; lehet a párt roszalja, a mit mondék, de — amicus Plato, amicus Aristoteles, sed magis amica veritas!

Egy baloldali***)

Esküdtszéki intézmény, az igazságügyi miniszteriumnak 1867. május 17-én kelt rendelete szerint, különös tekintettel az esküdtszéki tagok teendőire.

(Folyt. és vége.)

Erre a vádlott felelhet s magát védheti a büntetés mértéke ellen, de a vétség bizonyossága s általa lett elkövetése iránt többé nem vitatkozhatik.

Most a bírák a teremben lassu hangon, vagy bővebb tanácskozás szükségessége esetében tisztí szobájukba visszavonulva hoznak ítéletet, mely az elnök által nyilvános ülésben s a vádlott jelenlétében kihirdetendő. Azon törvény, melyen az ítélet alapul, minden esetben felolvasatandó.

Ha valamely vádlott a tárgyalásra kitűzött határnapon meg nem jelenik, ellene az esküdtszéki eljárás mégis folyamatba teendő. Ha ez esetben a vádlottnak rokonai vagy barátai bizonyítékokat hoznak fel az iránt, hogy a vádlott nem makacsságból, hanem kénytelenségből mulasztotta el a megjelenést, s ha ezen okokat az esküdtszék alaposnak találja, a tárgyalás a bíróság által előre kitűzendő, de három hónapot meg nem haladható határidőre halasztatik.

Ha a kitűzött időben meg nem jelent vádlott, a kárpótlás és pénzbírság végrehajtása után vagy előtt, elítéltetése után legalább két hónap alatt elé áll, bebizonyítván, hogy nem makacsságból mulasztotta el elsőbben a megjelenést, új esküdtszéki eljárás melletti kihallgatását kéri, ez tőle meg nem tagadtathatik.

Ha a meg nem jelent vádlott fogságra is volt ítélve, ezen büntetés újabb esküdtszéki eljárás nélkül nem vétetik ugyan teljesedésbe, de esküdtszék elé állítása, ha másként nem lehet, személyének letartóztatása által is eszközöltetik.

A bírói ítélet kihirdetése után folyamodhatik az ítélet megsemmisítése végett a hétszemélyes táblához a közvádló 24 óra alatt, a vádlott 3 nap alatt.

*) Majd rá jön arra is! Jó úton van már!

**) Alig ha...

**) Közreadtuk e cikket, változtatás nélkül. Valeat quantum valere potest.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

A hétszemélyes tábla a hibásnak talált ítéletet újjal nem pótolhatja, de az esküdtszéki s bírósági ítéleteket megsemmisíti:

a., ha az eljáró hatóság nem volt illetékes.

b., ha az eljárás lényeges formái megsértettek.

c., ha a közvádló vagy vádlott által előadott törvényes kivاناتok a bíróság által meg nem hallgattattak.

d., ha a vétségre a törvény helytelenül alkalmaztatott.

Az a. alatti esetben a hétszemélyes tábla a pert illetőségéhez utasítja.

A b. alatti esetben új esküdtszék elé utasítatik a per, mely esküdtszék oly 36 tagból alkottatik, kik között az elébb ítélt 12 tagból egy sem lehet.

A c. alatti esetben az ügy az igazságügyi miniszteriumhoz, más esküdtszék és más bíróság kijelölése végett küldetik be.

A d. alatti esetben az eljáró bíróság, az esküdtszék határozatának épen tartásával, a törvény helyes alkalmazására utasítatik.

A hétszemélyes táblához, megsemmisítés végett csak egy ízben engedtetik folyamodás.

A hétszemélyes tábla megsemmisítő ítélete minden perirattal együtt 3 nap alatt új eljárás végett, ha pedig a megsemmisítésnek helye nem találtatott 24 óra alatt azon bírósághoz küldetnek le, hol a tárgyalás volt.

A végrehajtás elkezdése után az elmarasztalt a reá szabott büntetésnek kegyelem útjáni mérséklése vagy elengedéséért a királyhoz akár mikor folyamodhatik.

Az elmarasztaló ítélet, ha ellenfolyamodás nem jelentetett a folyamodhatásra engedett törvényes időnek elmúltá után azonnal végrehajtatik; ha pedig folyamodás történt, akkor a végrehajtás a semmisítésnek helyét nem találó ítéletnek az ítélő törvényhatósághoz érkeése után 24 óra alatt történik.

Minden olyan sajtóvétség, melynél hivatalbéli megtorlásnak van helye, hat hónap mulva, a mely ellen pedig csak a panaszoló fél folyamodására indíthatatik meg a kereset, 2 év mulva időszul el.

Az esküdtszék által vád alól törvényesen felmentett ellen a büntető eljárás meg nem újíthatatik, kivéven, ha az általa elkövetett vétséget az elidőszüli időszak lefolyása előtt törvény előtt önként megvallaná.

Az esküdtszéki határozatnál fogva elmarasztalt perének megújítását, új biztosítékok alapján bármikor követelheti; de a perújítás az ítélet végrehajtását nem akadályozhatja.

Országgyűlés.

Gr. Andrássy Gy. beszéde a képviselőház máj 24-iki ülésén

(Folyt és vége.)

Mondotta a t. képviselő ur azt is, hogy hiába adnak a honvédségnek vörös csákot, és hiába sétáltatják azt végig az utcákon, mert Magyarország hadképes honvédsége nem lesz, míg annak kimivelésére magasabb hadtan osztályok nem fognak létesíttetni, — bátor vagyok erre azt válaszolni, hogy már is az universitátsnál tanosztályok nyitattak a kormány által a katonai tudományok terjesztésére. A többi lépések érettebb megfontolást igényelnek az illető egyéneknek feltalálása és egyéb körülményeknél fogva is, mind ez tehát nem oly könnyen létesíthető, mint a t. képviselő ur azt hinni látszik; de igen jelző az, hogy a mint a ház legtöbb tagja emlékezni fog, a mult országgyűlés alkalmával, mindig azt hallottuk, a kormány még honvédségi törvényt elő nem terjesztett, nincsen honvédség és nem is lesz soha; most, midőn megvannak a honvédség első alkatrészei, a többi pedig alalakuló félben van egy oly rendszer után, mely a legczélszerűbbnek mutatkozott, és reményem, nem sokára mint egy nagy életerős intézmény fogja magát bebizonyítani, akkor az mondatik, mit ér az a honvédség, mit ér az a vörös csákó? ha Ludoviceum nincs, a többi nem ér semmit. (Élénk helyeslés.)

Méltóztatott a kereskedelmi miniszter ur ellen felhozni azt, hogy igaz a hajózási és kereskedelmi lobogó iránti egyezmény létesült, de nem felel meg egészen a tisztelt képviselő ur néze-

teinek. Ez ismét jellemző a tekintetben, hogy ezen ő felsége mindkét állama részéről elfogadott zászló, mióta Magyarország a Habsburg család uralkodása alatt létezik, először fogja a világnak bemutatni egymás mellett és egyformán a t. képviselő elvtársai által minden alkalommal annyira megtünadott duplasas mellett Magyarországnak ezimérét, mely mindeddig alig tudott ennek gyomrában helyet találni. Egy pár hónap alatt, úgy tudom augusztus havában fog nem csak Európában, de a világ minden tengerein bemutatni ezen, a hazánk által elfoglalt egyenjogú állást hirdető jelvény. De a t. képviselő ur előtt ez semmi fontossággal sem bír, mert azt találja, hogy — a vörös vonal — a zászló alján nem egészen olyan, mint a t. képviselő ur izlése szerint, azt akarná. (Derűtség). Méltóztatott a t. képviselő ur azt mondani, hogy az adóreformok kérdésében nem történt semmi, nem áll fel semmi egyéb, mint a mi már fennállott, vagyis rossz magyar fordításban létezik az, mi azelőtt némelyik jobban volt írva.

Az előbb elsorolt okokon kívül van szerencsém ennek mentségére még egy körülményt felhozni, illetőleg egy kérdést intézni a t. képviselő urhoz, hogy ha ezen törvények oly rosszak mind fordítás, mind tartalmi tekintetben, miért nem méltóztatott a t. ellenzék jobbakat javaslatba hozni (zajos helyeslés, derűtség). A t. képviselő ur erős parlament szükségéről szolt, a kormány ettől épen nem fél, de erős parlament csak akkor lesz, hogy ha az ellenzék komolyan fogja fel hivatalát, a kormánytól csak annak teljesítését követeli, a mit maga is tudna és akarna keresztülvinni, ha csak azt hirdeti rossznak, a mit rossznak tart, és helyesli azt, a mit belsejében jónak ismer. Ez ad erőt befelé, ez ad erőt kifelé a kormánynak és a nemzetnek. Én bevallom, hogy legalább felfogásom szerint a t. képviselő ur nem ezen elvet követte jelen beszédében, és azért arra kérem, hogy ha velünk együtt szívén méltóztatik hordani hazánk javát, akkor méltóztatassék minden egyes kérdésnél arra hangsúlyt fektetni, hogy ne történjék semmi olyan, a mi az ország jogát veszélyeztetné, de egyszersmind azt sem felejtetni, hogy nem helyes aláadni azon tekintélyt, melylyel a kormánynak minden rendezett országban birnia kell, különösen oly támadások által, melyek tömegre hatnak a nélkül, hogy módjába lenne meggyőződni arról, vajon igazak-e? (Élénk éljenzés s taps a jobboldalon).

VIDÉK.

Ilyefalva, máj 20.

"Nagy nap viradt föl Széphalomra," így szól a költőt megéneklő költő. Én is ezt mondhatom vala Ilyefalváról pünköszt másod napján, sőt költői nyelvű fokozással élve, még hozzá tehetem vala, miszerint: ez a nagy nap reád is felviradt oh székely és magyar! Tekintetbe véve azonban azt a körülményt, miszerint ünnepélyünk főszemélye, — habár mint egyéntől, el nem vitatható tőle a költői lélek — 80 évre terjedő életének majdnem háromnegyedét a világon a legprozaibb foglalkozásban, a legtovisebb pályán, a népnevelésben töltötte, és tartózkodva minden költői felfogásban, nehogy utoljára azt találja mondani valaki, hogy gunyolódok: referensi száraz rövideggel írom le azt az ünnepélyt, melynek főszemélye egy, a népnevelés terén néhány nap híján 56 egész évig lankadatlan buzgalommal működött nap-számos — Imre Mihály volt.

Legkegyelmesebb királyunk e veteran bajnoknak, hosszas és a népnevelés körül tett lelkiismeretes szolgálatai elismerésül, Ferencz József rendje koronás ezüstkeresztjét adományozta. E kitüntető jelvény átadásának lehetőleg ünnepélyessé tételére gyűlt fel főgondnok Mlgs. Sz. G. vezetés alatt, a helybeli ref. templomba, Ilyefalvának és a környéknek, a kedvezőtlen idő daczára is, jókora számmal képviselt közönsége.

Ifjú lelkesünk — R. L. — Pál ap. amaz intéséből indulva ki, hogy: "az ilyeneket megbecsüljétek!" elszomorító képekben mutatta föl népnevelésünk multját, felhívta a közfigyelmet és közreműködést a jelen átalakulási korszakra s ebből kifolyólag, megragadóan festette népnevelésünk jövőjét.

Tárgy és ügyszeretet miatt hosszúra nyúlt beszédét miután végezte: a főgondnok

ur megelőzőleg fölfejtve annak nagy jelentőségét, hogy ily szokatlan kitüntetésben épen egy protestáns néptanító részesült, különösen kiemelve, miszerint itt nem annyira a személy, mint az ügy van kitüntetve, s kormányunktól e tekintetben minden jót remélhetünk, végre pedig néptanító atyánkfiaihoz intőleg, buzditólag szolván: az érdemkeresztet föltűzte a veteran tanító mellére.

Ezek után a kitüntetettnek egyik volt tanítványa tolmácsolta a többi nevében a hálát, köszönetet az agg atyának azért a sok jótanácsért, melyet tőle ezelőtt az iskola szűk falai között, most pedig az élet iskolában nyertek és nyernek.

Végre maga az ünnep hőse adván kifejezést hálás köszönetének és áldás kívánásának, a magas uralkodóháztól kezdve le a legutolsó falusi közemberig, mindenkire tartozólag, s az ünnepélynek e részét annak eddigi folyamata alatt többrendben is működött karéneke zárta be: következett a második rész, mely állott az ilyefalvi nemes közönség által ez alkalomra adott 40—50 terítékű barátságos ebédből, megfűszerezve kedélyes társalgással, felköszöntésekkel és ezeket kísérő harsány éljenekkel. A secunda mensa az öreg tanító üdvözlése s egészségére egy néhány pár pohár bor elköltésére összegyűlt népség ülte körül, beörvendezve mélyen a késő éjszakába!

Mint hogy már az éjszakához értem, én is elbucszom a t. olvasótól, amaz elválási üdvözlét gyanánt vehető jókívánnattal:

Vajha mihamarább megérhetnők, hogy népnevelésünk keresztviselői közül minél kevesebben legyenek ennek az ilyen keresztnek nem viselői.

Dixi.

KÜLFÖLD.

FRANCZIAORSZÁG. A külpolitika főtárgya még mindig a francia választások, melyek főjellemvonása, hogy a mérsékelt ellenzék a radikális ellenzék által mindenütt megverett.

A mérsékelt köztársasági Jules-Favre, Glais-Bizoin, az orléansi Thiers mind megbuktak. Ez a jelenség különben másutt is tapasztalható volt.

A belügyminiszternek megyefőnökökhez intézett körirata jelenti, hogy 280 választókerületben a választás tudva van. Oly választókerületben, hol a kormány a jelöltséget támogatta, a megválasztott képviselők száma 196-ra megy. Szűkebb választás 38 helyett szükséges; ellenzéki 26 választatott; 10 kerületből a választás eredménye nem tudatik.

Páris a választások alatt csendesen maradt, annál kevésbé a vidék. Amiens, Dijon, Lille, St.-Etienne városokban rendezavarások fordultak elő, kisebb-nagyobb mértékben. Azonban mindezek csak közönséges kihágások voltak, a munkások részéről s teljességgel nem bírnak semmi politikai jelentőséggel. Ha azon helyek közelebb fekszenének városunkhoz, azt mondanák: plagium az egész, tőlünk tanulták; így elismerjük részükre is az eredetiség dicsőségét, azon megjegyzéssel, hogy a miveletlen tömeg mindenütt egyforma.

SPANYOLORSZÁG. A kortes ülésében az alkotmánytervezet valamennyi cikkelyét elfogadták.

POROSZORSZÁG. Ez idő szerint a porosz pénzügyi-viszonyok sem oly kedvezők, mint ezelőtt, s pedig nem régen voltak. A pénzügyminiszter emlékiratából a tűnik ki, hogy a deficit még azon esetben sem fedezhető, ha az előterjesztett adótörvények mind egy szálal megszavaztatnak is. A deficit 1868-ban több volt 11 milliónál; 1869-ben ismét olyanformán állt a dolog, 1870-ben 12 millió lesz.

Az adótörvények feletti vitatkozások, melyek jelenleg folynak, az északi német-szövetség gyűlésén nem sok biztatást nyújtanak arra nézve, hogy azok elfogadhatnának, még a berlini hivatalos lapok szerint is; minthogy a liberalisok minden szónokai inkább, vagy kevésbé ellenzékét képeznek az előterjesztett törvényekkel szemben.

OLASZORSZÁG. Az olasz senatus május 18-án tárgyalta a képviselőház által már elfogadott törvényjavaslatot, mely szerint a papok eddigi katona mentessége megszűnik. A senatus egyik tagja igazságtalannak mondja a kiváltsá-

got, mely a szabad állam és szabad egyház elvét sérti. Ugyane szónok kimutató: hogy Olaszországban több a pap, mint Franciaország, Spanyolország és Belgiumban, hogy az olasz pap-ság 88,000 egyéant számít, pedig statisztikailag be van bizonyítva, hogy 69,000 is elég lenne.

A király május 22-kén Flórenczbe ment, hogy fogadjon az egyiptomi alkirályt, ki oda 24-kén érkezett.

Livornóban gr. Crenneville ellen, ki az osztrák-magyar konsul, Inghirami, kíséretében a városon sétát tett, merényletet követtek el. Két egyén mindkettőt feltartóztatván, Crenneville arcán késsel ejtettek sebet; mialatt a konsul törzsurásra összerogyott. E tény indokát illetőleg, eddigelő semmi bizonyost sem lehet tudni. Némelyek rabló-támadásnak vélik; mások az egészben boszu-tényt látnak. Ezek 1850-re emlékeznek vissza, mikor a gróf Livornóban városi parancsnok volt, s mint ilyen, miután az osztrák sereg véres ostrommal bevette a várost, sokakat elfogatott, némelyeket ki is végeztetett. Ugy látszik, hogy a halálos dőfés Crenneville-nek volt szánva, s csak a gyilkosok tévedésének lehet tulajdonítani, hogy a követ esett el. Egyébiránt az olasz király nagy felindulását fejezte ki a tény fölött, s egyszersmind biztosította az ausztriai meghatalmazottat, báró Kübecket, hogy a bűnösök kézrekerítése s kellő megbüntetése végett az olasz kormány minden lehetőt meg fog tenni.

VEGYES.

* A maros-vásárhelyi m. kir. itélő tábla megnyitása s az erdélyi t. kir. tábla berekesztése lapunk terének főrészt igénybe vevén: országgyűlési tudósításunkat jövő számunkra vagyunk kénytelenek halasztani.

* A m.-vásárhelyi m. kir. itélő tábla megnyitását, a testületi tisztelgések után, az elnök fényes diszebedje követte, melyen a hivatalnokok, katonaság, a testületek és a polgárság képviselői kedélyes együttlétben rekésztek bo a megelőzőt ünnepélyt. A pohárköszöntések hosszú sorozatában a koronás királyért, felséges nejeért és családjáért, a miniszteriumért, Horváth Boldizsárért, Deák Ferenczért, a tábla elnökeért s nejeért stb. harsány éljenek között, emeltettek poharak.

* Erzsébeth királyné a nagybányai torony felépítéséhez 200 frttal járult.

* Iparműkiállítás Segesvárt. A nevezett kiállításnak megnyitása vasárnap, június 6-án délelőtt 11 órakor a városi (ezelőtt ugynevezett Gooszi) épületben, a nagypiaczon lesz. Bezáratik kedden, június 8-kán déli 12 óra tájban. Beléptidij egy személyre 10 kr.

* Miklós pap zokon veszi, hogy király ő Felsége és a miniszter, miért nem kérnek tőle tanácsot az iránt, kikkel kelljen az erdélyi királyi tábla állomásait betölteni. Azon példából ítélve, melyet akkor adott volt, midőn Gajzágó Salamon helyett keresztési Pap Miklóst ajánlotta szamosujvári követjelöltül: gyönyörű egy királyi táblát fogna összeállítani. Annak a Miklós papnak valami irigylésreméltó egyéniségnek kell magát tartania, pedig egész életében csak egyszer volt irigylésreméltó — a mikor megházasodott.

Bécsi börzei árkelet.

(1869. máj 31-én).

5% metalliques	61.85
5% nemzeti kölcsön	69.90
1860 államkölcsön	102.30
Bankrészevény	750.—
Hitelrészevény	291.80
London	124.45
Ezüst	121.75
Arany	5.85 1/2

Laptulajdonos és felelős szerkesztő:

SZÁSZ BÉLA.

HIRDETMÉNYEK.

(42)

4-12

Én Rix Wilhelmina,

nyíltan kijelentem, hogy én, mint Dr. Rix A. özvegye nyolcz év óta a valódi és hamisítatlan eredeti Pompadour-Pastát egyetlen magam készítem, mivel egyedül én bírom annak készitési módját. Ezennel köztudomásul adván, hogy ezen Pompadour-Pasta mostantól kezdve valódián egyedül lakásomon Bécsben, Lipótváros (Grosse Mohrengasse 14, 1. Stiege Thür 62.) kapható, intvén egyszersmind mindenkit óvakodjon a szerből bárki másnál is venni, mivel jelenleg sem raktárt, sem fióküzletet nem tartok, s az eddig fenntartottakat hamisítá-

Pompadour-Pasta.

Nemhatás esetében a pénz minden kifogás nélkül vissza szolgáltatik.

sok végett felosztattam. Az én valódi Pompadour-vagyis Csoda-Pastám mindenkor minden reményen túlság sikert fog eredményezni. Ezen felül nem haladható arczszépítő pasta, egyetlen biztosított szer az arcz tisztátalan ságinak elosztás ára, a bőrákák, szeplők, májfoltok és pattanások eltávolítására.

A biztosítás annyira szilárd, hogy nemhatás esetében a pénz visszaszolgáltatik.

Ezen kitűnő pastának ára: egy köcsöggel használati utasítással együtt 1 frt 50 kr. Szétküldések utánvét mellett történnek.

Bizonyítványok közzé nem tétetnek.

(62)

1-3

300 ftos „VICTORIA“ (kolozsvári biztosító társaság) részvények még mindig eladók, darabja 260 forinton; ugyan e társaság új 200 frtos részvényei 190 forinton kaphatók M.-Vásárhelyt Fogarasi J. Demeternél.

(46)

3-3

100 db. 45 frankos vagy 21 ezüst forintos

kormány ellen, hanem a haza mellett száll síkra. Fejteget, vitat, tervel és javall s csak ha jó tanácsai számba nem vétettek: hibáztat, ostoroz.

E második oldalról sem látok az érintett ügyben, a „M. P.“ részéről, eleget téve.

És végre, s ez a legfőbb, önérvényes ellenzék soha sem személyes bosszúból s személyek ellen, hanem az ügy tisztaságától áthatva tisztán és csak is elvek ellen küzd.

E harmadik oldalról aztán plane roszalunk kell a „M. P.“ eljárását.

Egész sorozatát az egyéneknek rántja sárba, s megfetrengi maga is velők a piszkot, mocskot, melyet ő készített; gyanusít, vádol, — a nélkül, hogy adatokat szolgáltatna, melyek ha kezei közt vannak: tartozik velők a miniszternek, ha nincsenek: méltatlan rágalmozást követ el.

Lelki gyönyörűséget talál a mások meghurcolásában — és pedig minden, a közre hárulható; haszon nélkül, mi saját rosz-lelkűségéről tesz tanuságot.

Bírói függetlenséget követel, s utczai kofa ítélete alá von egy egész csoport bírót.

Egyik, úgy nevezett, pártfelünk: Sári László is, (kit n. b. nem nevezhetek elvhű pártfelünknek, mert kislelkűleg megszaladt saját győzelme elől, Kolozsvárra —) megsokalta e mocskolódást s rendreutastotta a szenvedélyességben megfélemedezett „M. Polgár“-t; de neki sem volt kárhóztató szava az eljárás, a modor ellen, csak egyetlen egyént fogott védelme alá. Pedig nem a személyt, hanem a párt becsületét kell vala óvnia, mely ilyes eljárások által csak veszthet, de nem nyerhet.

De mindez hagyján, s őszintén szólva, mindezekért aligha fölszóaltam volna, a pártfegyelem szempontjából, (a választások előtt: semmiesetre sem —); hanem

*) Az esküvétel ma történik.

Szerk.

cus Aristoteles, sed magis amica veritas!
Egy baloldali*)**

Esküdtszéki intézmény, az igazságügyi miniszteriumnak 1867. május 17-én kelt rendelete szerint, különös tekintettel az esküdtszéki tagok teendőire.

(Folyt. és vége.)

Erre a vádlott felelhet s magát védheti a büntetés mértéke ellen, de a vétség bizonyossága s általa lett elkövetése iránt többé nem vitatkozhatik.

Most a bírák a teremben lassu hangon, vagy bővebb tanácskozás szükségessége esetében tisztai szobájukba visszavonulva hoznak ítéletet, mely az elnök által nyilvános ülésben s a vádlott jelenlétében kihirdetendő. Azon törvény, melyen az ítélet alapul, minden esetben felolvastatandó.

Ha valamely vádlott a tárgyalásra kitűzött határnapon meg nem jelenik, ellene az esküdtszéki eljárás mégis folyamatba teendő. Ha ez esetben a vádlottnak rokonai vagy barátai bizonyítékokat hoznak fel az iránt, hogy a vádlott nem makacsságból, hanem kénytelenségből mulasztotta el a megjelenést, s ha ezen okokat az esküdtszék alaposnak találja, a tárgyalás a bíróság által előre kitűzendő, de három hónapot meg nem haladható határidőre halasztatik.

Ha a kitűzött időben meg nem jelent vádlott, a kárpótlás és pénzbürség végrehajtása után vagy előtt, elítéltetése után legalább két hónap alatt elé áll, bebizonyítván, hogy nem makacsságból mulasztotta el elsőbbsen a megjelenést, új esküdtszéki eljárás melletti kihallgatását kéri, ez tőle meg nem tagadtathatik.

Ha a meg nem jelent vádlott fogságra is volt ítélve, ezen büntetés újabb esküdtszéki eljárás nélkül nem vétetik ugyan teljesedésbe, de esküdtszék elé állítása, ha másként nem lehet, személyének letartóztatása által is eszközöltetik.

A bírói ítélet kihirdetése után folyamodhatik az ítélet megsemmisítése végett a hétszemélyes táblához a közvádoló 24 óra alatt, a vádlott 3 nap alatt.

*) Majd rá jön arra is! Jó úton van már!

**) Alig ha...

**) Közreadtuk e cikket, változtatás nélkül. Valeat quantum valere potest.

Szerk.

Szerk.

Szerk.

Országgyűlés.

Gr. Andrássy Gy. beszéde a képviselőház máj 24-iki ülésén

(Folyt és vége.)

Mondotta a t. képviselő ur azt is, hogy hiába adnak a honvédségnek vörös csákokat, és hiába sétáltatják azt végig az utcákon, mert Magyarországnak hadképes honvédsége nem lesz, míg annak kimivelésére magasabb hadtan osztályok nem fognak létesíttetni, — bátor vagyok erre azt válaszolni, hogy már is az universitásnál tanosztályok nyitattak a kormány által a katonai tudományok terjesztésére. A többi lépések érettebb megfontolást igényelnek az illető egyéneknek feltalálása és egyéb körülményeknél fogva is, mind ez tehát nem oly könnyen létesíthető, mint a t. képviselő ur azt hinni látszik; de igen jelző az, hogy a mint a ház legtöbb tagja emlékezni fog, a mult országgyűlés alkalmával, mindig azt hallottuk, a kormány még honvédségi törvényt elő nem terjesztett, nincsen honvédség és nem is lesz soha; most, midőn megvannak a honvédség első alkatrészei, a többi pedig alalakuló félben van egy oly rendszer utján, mely a legcélszerűbbnek mutatkozott, és reményem, nem sokára mint egy nagy életerős intézmény fogja magát bebizonyítani, akkor az mondatik, mit ér az a honvédség, mit ér az a vörös csákó? ha Ludoviceum nincs, a többi nem ér semmit. (Élénk helyeslés.)

Méltóztatott a kereskedelmi miniszter ur ellen felhozni azt, hogy igaz a hajózási és kereskedelmi lobogó iránti egyezmény létesült, de nem felel meg egészen a tisztelt képviselő ur néze-